

Сосин Иннокентий Михайлович

Тиин уйатын үөһэ туттубут

Мил үрэхэр кыстаан олорон, дыукаабым Митя биһиги, хаар түспүтүн кэннэ куобахха туһахтаабыппыт. Хас күн аайы саата-саадаҕа суох, кураанах суумкабытын сүгэн тыаҕа тахсабыт. Ардыгар туга да суох төннөн киирэбит. Ол үрдүнэн хаһан даҕаны сүрэхтээбэппит. Өссө ордук кыһыйан-абаран туран бултуу барабыт.

Бүгүн күнүскү чэйгэ дыибитигэр эргийэн кэлэр бағалаахпыт. Үрдүк бэс чагданы туораан, симилэх ойуурдаах үрүйэни төрдүттэн батыһан өрө өксөйөбүт. Сана түспүт хаарга көрдөххө, куобах суола ойууртан үрүйэҕэ киирэн, ыраас хаарга чөм-чөм үктэммит. Икки кэлин атаҕар олорон, тугу эрэ иһиллээбит. Ол кэннэ ордуу нээкэлээн сылдьан, күөх ачаны хаһан, мэхчийбит. Суола-иһэ дьэрэкээн ойууну түһэрбит. Оттон бу куобаҕы сэргэстэхэ атын кыра ньооруоскай чээччэйбит.

Үрүйэ баһыгар чугаһаан иһэн, сэндэн. мастаах бырааны дабайан, бэс чагдаҕа табыстыбыт. Күн чабылыччы тыгар. Лабааҕа сыстыбыт сылаас хаары ууларар, өтөр-өтөр буола-буола, дьэнкир таммахтар "чолк", "чолк" гына түһэллэр. Үөһэ чэмэлгэн күн уота, аллараа үрүн хаар – киһи хараҕа саатар сырдыга.

- Көрөбүң дуо? – Митя бэс чыпчаалын ыйа-ыйа миэхэ сибигинэйэр. – Ол үөһэ мутукка тиин тугу эрэ оностор.

Өйдөөн көрбүтүм тиин бэс туораҕын илин атахтарынан эргичиннэтэ олорор. Тула өртүн төп-төгүрүк доруобуньук курдук харахтарынан көрөн-истэн чэмэлиннэтэр. Кулгаахтарын чөрөннөтөр. Биһиги чугаспытын биллэ быһылаах. Олорор мутугар хачайданан ылла. Икки кэлин атахтарынан тирэнээт, салгынна дуга курдук сурааһыны онорон, нөнүө бэс лабаатыгар хатааста түстэ. Бэстэртэн бэстэргэ ыстаналаан, тыа үөһүн диэки киирдэ.

Сотору буолан баран тиин уйатын көрдүбүт. Мас көндөйүн ыраастаан, онно уйаламмыт. Хаһаайын суох быһылаах, бука, ханна эрэ аһы бардаҕа. Уйатын чугаһыгар бэстэр мутуктарыгар туораҕы, тэллэйи кыбыталаабыт. Дыибитигэр элбэҕи билэн-көрөн, үгүс сонуннаах дьон тийдибит.

- Быраанна тиин уйатын көрдүбүт, - диэн былдыһа-былдыһа кэпсээтибит.

- Онтукаҕыт бэс үөһэ өртүгэр дуу, алларанан соҕус дуу? – Бакаат оҕонньор ыйыталаһар.

- Бэс чыпчаалын чугаһыгар.

- Чэ, соннук. Быйыл тиин уйатын үөһэ туттубут. Ол аата, ичигэс кыһын буолуоҕа.

- Тоҕо оннугуй? – диэн үгэспитинэн ыйыталаһан, тоқкоолоһон барабыт.

- Тиин олус чэбэр кыыл. Уйатын сотору-сотору ыраастыыр, бытын-былахытын өлөрөр. Ону ааһан, уйатын төһө кыалларынан үрдүк сиргэ тутарын сөбүлүүр. Оттон тымныы кыһын буоларыгар уйатын аллараа соѳус туттар. Үөһээ аллараатааѳар тымныы.

Ол кыһын, мин билингэ диэри өйдүүбүн, сылаас кыһын буолбута. Сотору-сотору сис былыттар кэлэн ааһаллара. Ардыгар халын хаар сабыта түспэхтиирэ.